

Motion till riksdagen

1988/89:N325

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Utrikeshandel och exportfrämjande åtgärder

Miljöpartiet de gröna anser att handel mellan stater, regioner, kommuner och enskilda är en självklar och nödvändig beståndsdel i varje ekonomiskt system som icke bygger på den rena självhushållningen. Vi har ingen önskan eller strävan att "avskaffa handel" eller "bygga en mur runt Sverige".

Handel – positiva och negativa aspekter

Däremot anser vi, till skillnad från andra partier, att handel icke endast är positiv utan också kan medföra negativa aspekter. Det är väl känt från avkoloniseringen att ensidig handel mellan svaga u-länder och starka i-länder har skapat ekonomiska beroenden som gjort den politiska självständigheten för f.d. kolonier ytterst illusorisk. Ett stort beroende av utrikeshandel är således för varje stat ett potentiellt hot mot den politiska självständigheten.

Mot den bakgrunden anser vi det inte utan vidare givet att svensk ekonomisk politik skall inriktas på oreserverad exportökning. Det faktum att Sveriges nuvarande ekonomiska system i hög grad är exportberoende behöver ju inte betyda att detta är ett i alla avseenden önskvärt tillstånd. Tvärtom anser vi att det av politiska skäl finns anledning att på sikt eftersträva en minskning av beroendet av export.

Transporter – ett miljöproblem

Det är uppenbart att varje form av handel medför transporter. I motsats till konventionell ekonomi betraktar vi inte varje transport som en pluspost för välståndet. Tvärtom är det så att transporter ofta medför allvarliga problem såväl för samhället som för enskilda:

- Transporter kräver energi. Det är väl bekant att energiproblemet är ett av de största och att ingen energikälla helt saknar ekologiska eller andra nackdelar. Den gröna energipolitiken (som redovisas på annat håll) är därför starkt inriktad på energisparande; en stor del av det sparandet måste ske inom transportsektorn.
- Transporter kräver tillverkning av fordon, vilket i sin tur kräver råvaruförbrukning och energi.
- Transporter kräver omfattande system av transportleder som påverkar landskapet och i sin tur kräver resurser och energi.
- De flesta transporter medför omfattande miljöfarliga utsläpp i luft och vatten.

- Transporter tar tid. Alla de transporter som inte sker av rent nöje upplevs därför ofta av såväl företag som enskilda som ett slöseri med tid. Strävan att förkorta transporttider är allmän inom de flesta samhällssektorer.

Det mesta av ovanstående kan förefalla självklart. Men samtidigt är det ju så att alla transporter i nationalräkenskaperna upptas som plusposter; dessutom måste en kritisk grundsyn på transporter leda till att all handel betraktas kritiskt: positiva effekter av handel måste vägas mot negativa. Det sker icke i regeringens framställning. Regeringen tycks betrakta all utrikes-handel som självklart positiv och sätter den icke i samband vare sig med landets politiska självständighet eller med miljö- och energipolitiken.

Tvärtom: regeringen föreslår att huvudinriktningen för svensk ekonomi fortsatt skall vara att öka svenska andelar av världsmarknaden och att staten skall öka sina ansträngningar för att stödja näringslivets export.

Det mest extrema utslaget av denna exportstyrda samhällsutveckling är givetvis den pågående smyganslutningen till den västeuropeiska supermakten EG, som betyder att alla andra politiska, sociala, ekologiska, kulturella etc. samhällsmål underordnas detta enda: att öka exporten. Vår syn på EG behandlar vi dock utförligare i andra motioner.

De gröna vill inte avskaffa utrikeshandeln!

I detta sammanhang vill vi beröra några andra punkter i prop. 1988/89:100, bil. 5 punkt E. För säkerhets skull vill vi betona: Vi godtar större delen av regeringens förslag till exportfrämjande åtgärder vid sidan om EG-politiken. Vår syn på handel betyder således (givetvis!) inte att vi vill avskaffa handel eller avbryta all export! Våra reservationer är följande:

1. Exportrådet bör bli självfinansierande

För exportfrämjande verksamhet, dvs. Sveriges exportråd (punkt E2), föreslår regeringen en höjning av anslaget från 226 834 000 kronor 1988/89 till 238 024 000 kronor 1989/90. Huvudskälet är behovet av ökade satsningar inom EG-marknaden.

Exportrådets verksamhet är till betydande del självfinansierande (ca 44 %) genom att företagen får betala för de tjänster de tar i anspråk. Andra liknande organ är dock *helt* självfinansierande. Det bör också exportrådet kunna bli. Vi kan f.n. godta oförändrat anslag (alltså ingen höjning). Men samtidigt bör exportrådet inom tre år övergå till full självfinansiering.

2. Sverige bör lämna IDB

Regeringen föreslår 21 500 000 kronor till Interamerikanska utvecklingsbanken IDB (punkt E5) vilket visserligen är en viss minskning jämfört med föregående budgetår, men nästan en fördubbling jämfört med 1987/88.

IDB vållade våldsamma debatter redan för drygt tio år sedan i riksdagen. De argument mot svenskt medlemskap som då anfördes äger fortfarande giltighet. IDB besvärar inte av några moraliska hämningar. Regeringen försöker rädda sitt ansikte genom följande avslöjande brasklapp: "Sverige motsätter sig regelbundet lån från IDB och andra multilaterala utvecklingsinstitutioner till Chile." Kommentarer överflödiga.

Vi kan inte acceptera fortsatt svenskt medlemskap i IDB. Svenskt utträde

skulle stärka vårt internationella rykte hos Latinamerikas fattiga och förtryckta och spara 21 500 000 kronor till statskassan.

Mot. 1988/89
N325

Hemställan

Med stöd av vad ovan anförts hemställs

1. att riksdagen med avslag på prop. 1988/89:100, E2, till Exportfrämjande verksamhet för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 226 834 000 kr.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att exportrådet bör utarbeta en plan för övergång till 100-procentig självfinansiering senast budgetåret 1992/93,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett minskat beroende av export för den svenska ekonomin,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att väga utrikeshandels fördelar mot dess nackdelar, bl.a. resurskrävande och miljöförstörande transporter,

[att riksdagen, med avslag på prop. 1988/89:100, E5, till Interamerikanska utvecklingsbanken anvisar 0 kr.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige snarast bör lämna IDB.¹]

Stockholm den 24 januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Per Gahrton (mp)

Inger Schörling (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Jill Lindgren (mp)

¹ 1988/89:U312